

MISTERIJ TROKUTA

Darko GLAVAN

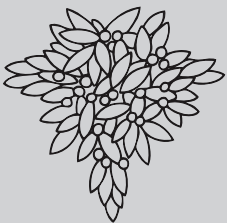
Svjetlosna čarolija - Muzej grada Rijeke, 23.11. - 08.12.2000.

**Nije stoga ni-
malo čudno što
su Rogićevi,
ne samo kao
nastavljači nego
i proučavatelji
Tiffanijevog
opusa, osim
virtuozne
tehnike posvo-
jili i sklonost
simbolističkim
prikazima
karakterističnim
za kraj stoljeća
koje je Tiffany
doživio, ali za
kraj tisućljeća
u kojem se
oni odlučuju
za svoj zasad
najodvažniji
i najoriginal-
niji umjetnički
pothvat**

U nekoliko prethodnih prilika u kojima sam pisao o stvaralaštvu Željke i Borisa Rogića redovno sam isticao kako se u njihovu doprinosu očuvanja tradicije Tiffanyevog manira unijetničkog oblikovanja stakla mogu prepoznati naznake samosvojnog pristupa. Ovog puta s velikim zadovoljstvom mogu zaključiti kako su te indicije posebice u izmjenama kolorita i kombinacijama izvornih predložaka - konačno i rezultirale invencijom koja je u potpunosti potvrdila proročanstvo o postupnom odvajanju od velikog povijesnog uzora.

Željka i Boris Rogić pritom nisu brzali u svom umjetničkom sazrijevanju nego su jednako strpljivo i sustavno, kao što su ovladali zahtjevnom tehnologijom obrade stakla u skladu s Tiffanyjevim postulatima, stvarali i svoj osobni arhiv oblika. Osim virtuoznih varijacija majstorovih kompozicija, s naglašenim interesom za razumijevanje simbolističkih prikaza u povijesnom ali suvremenom ozračju. Rogićevi su prihvaćali i narudžbe koje su ih poticale i na samostalna kompozicijska i dizajnerska rješenja u skladu s duhovnom, javnom ili gospodarskom namjenom prostora koji su ukrašavali svojim staklenim frizovima. Pritom su, primjerice, u prostorima sakralne namjene nerijetko nailazili na podjednako precizne i stvaralačkoj mašti ograničavajuće izvedbene upute kao i prilikom prvotnih varijacija Tiffanyevih rasvjetnih tijela i sličnih upotrebnih predmeta. U tom smislu, svakako valja izdvojiti rješenje monumentalnih prozora (12 kvadratnih metara) u zgradi Općine Kostrena. Na njima se izmjenjuju vertikalne naglašenog kolorita s užim vertikalama svedenim na prozirnu bjelinu i nekoliko nijansi sivog. Slične kompozicijske odlike postignute su i na vitraillu s motivom zelenog križa koje su Rogićevi besprijekomo uklopili u ambijent Riječkog kluba Ljekarnika.

Iako u realizaciji ovih izuzetno efektnih i maštovitih geometrijskih rastera i nadaIje koriste staklo vrhunske kakvoće proizvedeno u Tiffany tradiciji, Rogićevi se ovim ostavarenjem radikalno odmiču od majstorovih invencija i preuzimaju neokonstruktivistički likovni govor koji na tradiciji "Exata 51" njeguju i brojni umjetnici aktivni unutar riječkog likovnog kruga. Ovom prilikom predstavljena serija od osamnaest mozaikalnih slika izvedenih u tehnici obojenog stakla odlučan je iskorak iz dosadašnje prakse oslanjanja i propitivanja povijesne baštine prema potpunoj slobodi umjetničkog stvaralaštva.

Odabrani fragmenti prefabriciranih staklenih ploča proizvedenih u vrhunskim specijaliziranim manufakturama pri realizaciji ovog projekta poprimaju iste odlike kao i tube slikarskih boja koje se nanose na osobnu slikarevu paletu. Nije dakle bitno izvorište nego krajnji rezultat: kombinacija tonova postignuta miješanjem boja, odnosno pažljivim odabiranjem, stupnjevanjem i oblikovanjem staklenih trokuta. Nije stoga nimalo čudno što su Rogićevi, ne samo kao nastavljači nego i proučavatelji Tiffanyjevog opusa, osim virtuozne tehnike posvojili i sklonost simbolističkim prikazima karakterističnim za kraj stoljeća koje je Tiffany doživio ali za kraj tisućljeća u kojem se oni odlučuju za svoj zasad najodvažniji i najoriginalniji umjetnički pothvat.

Kolokvijalno rečeno, mogao bih utvrditi kako je "misterij Tiffany" zamijenjen misterijom trokuta na način Rogićevih. Jedan od mogućih načina odčitavanja ove serije prikaza može se, u skladu s iskazima autora, potražiti u kršćanskom poimanju Svetog Trojstva. Upravo stoga je kao osnovni likovni element i modul kojim se gradi slika odabran istostranični trokut. Kristološko tumačenje je najtransparentnije na sedamnaestoj slici, na kojoj su trideset tri istostranična trokuta smještena unutar stiliziranih valova čime autori žele podsjetiti na trideset tri godine Isusovog zemaljskog života.

Osim ove dominantne religiozne simbolike, ovaj se ciklus može interpretirati i na svjetovnijim razinama, primjerice u ključu povijesnih i suvremenih umjetničkih koncepcija. Prilikom prvog sučeljenja s ovim nesvakidašnjim umjetničkim pothvatom prisjetio sam se srednjovjekovnih pravila o priznanju majstorstva u pojedinom vidu umjetničkog ili zanatskog stvaralaštva. Nakon što bi naučnik temeljito pod nadzorom, osvjedočenog majstora izučio zanat, otisnuo bi se iz svoje matične sredine i tek nakon nekoliko godina lutanja i sakupljanja iskustava u drugim centrima stekao pravo polaganja majstorskog ispita vlastitim kreacijama. Možda i nesvjesno, Rogićevi su ovim ciklusom definitivno potvrdili svoju neovisnost u pogledu Tiffanyjevih kreacija, odnosno umijeće samosvojne reinterpretacije stečenog znanja i zanata u okviru bitno izmijenjene oblikovne sintakse. Isto tako, usporedbom prozora zgrade općine Kostrena i vitrailla u Klubu ljekarnika s ovdje predstavljenim ciklusom, moguće je osim morfološke dosljednosti prepoznati i postupno usložnjavanje jednostavnih u složenije tvorevine.

Isto tako, geometrijska potka ovog ciklusa, a naročito motiv meandra koji predstavlja optički centar središnjih slika, može se dovesti u vezu s već spomenutom. Naglašeno, prisutnosti geometrijske apstrakcije i konstruktivističkih slikogradbenih principa u ovostoljetnoj ali i recentnoj hrvatskoj likovnoj produkciji. Unutar nje, Željka i Boris Rogić, ovim su maštovitim nizovima trokuta i konkavno-konveksnih slika izborili samosvojnu i izdvojenu poziciju s tri podjednako bitne komponente - vrhunske svjetske baštine, geniusa loci svoje šire umjetničke sredine i osobnog nadahnuća.

Kolokvijalno rečeno, mogao bih utvrditi kako je "misterij Tiffany" zamijenjen misterijom trokuta na način Rogićevih

